

b) pouhé smlouvy o největších výhodách s Francií, Anglií a jejími zámořskými osadami, Holandskem, Dánskem, Řeckem, Bulharskem, Tureckem, Černou Horou, Švédskem, Norskem, Španělskem, Mexikem, Americ. Unií, Alžírem, Tunisem, Liberií, Persií, Japonskem,

c) smlouvy vůbec nemělo s Argentinou, Chile, Brasií, Kanadou a j.

§ 16. Obchodní politika Ruska.

Rusko bylo od svého vstupu do evropské hospodářské politiky převážně zemí prohibice (tarify z r. 1798 a 1810) jen občas zmírňované (r. 1766 za Kateřiny II. a pak znovu v letech 1820. a 1830.) vždy vysokou ochranou celní. Tarify z let 1857 a 1868 znamenaly opět dočasně jakési uvolnění, až do nového obratu v celkové obchodní politice kontinentální Evropy koncem let 1870. Jako u Americké Unie byla také obchodní politika Ruska určována politikou finanční. Již r. 1877 zavedeno vybírání cel ve zlatě, čímž celní sazby všeobecně asi o 30 procent zvýšeny. Vedle všeevropských příčin vedly od r. 1878 výdaje války s Tureckem k vědomému odvratu od liberálnější obchodní politiky let 1857 a 1868, od r. 1881 ruské celní sazby postupně vždy za krátko zvyšovány, až v tarifu z 11. června 1891 dosáhla vysoká cla vrcholu a byla celkem prohibičnějši než ochranná cla Unie. Setrváno při nich jako v Unii, i když méně válkou porušené dostalo se koncem 19. stol. podkladu zlatového. Kdežto však vysoká cla let dřívějších způsobila, že německý export textilní vytlačen byl novým průmyslem, osazovaným v Ruském Polsku pomocí německého kapitálu a německými podnikateli, měly celní tarify let 1880. na zřeteli především podnícení vnitroruského průmyslu, zejm. bavlnářství moskevského a železářství jihu ruského. Clem stíženy nejen tovary, nýbrž z finančních důvodů silně i suroviny, j. uhlí, železo a bavlna (průmysl vnitroruský odbíral naftu a bavlnu ze střední Asie, polský z ciziny) a dovoz po souši (tedy zejm. z Německa) zatížen silněji než dovoz po moři. R. 1893 došavadní tarif ponechán v platnosti jako minimální a vydán zároveň tarif maximální se cly o 20—30 proc. zvýšenými (pro polotovary a tovary). Smlouvami s nejvýznačnějšimi pro Rusko státy západními — Francií, Německem a Rakouskem — v r. 1893 a 1894 uvolněn značně ruský obchod, zmírněno mnoho sazeb celních a hlavně vázáno Rusko na řadu let před novým zvyšováním.

Nová ochranářská vlna v evropských státech od počátku 20. stol. způsobila také v Rusku opětne zesílení ochrany celní. Dne 13. ledna 1903 vydán nový autonomní celní tarif, novými smlouvami obchodními s Německem, Francií, Rakouskem, Itálií a j. sice rovněž zmírněný, ale celkem od 1. března 1906 úroveň celní ochrany proti dřívějšímu opět zvýšena.

V posledních 20 letech předválečných ruský zahraniční obchod neobyčejně stoupl: ze 701.2 mil. rublů vývozu a 578.5 mil. rublů dovozu v průměru let 1894—1898 na 1520.1 mil. rublů vývozu a 1374.0 mil. rublů dovozu v roce 1913, vývoz tedy stoupl o 114% a ještě více se zdvojnásobil dovoz. Přebytek vývozu, který činil před 20 lety průměrem ročně 122.7 mil. rublů, dosáhl r. 1913 146.1 mil. Zvlášť rapidně stoupl zahraniční obchod ruský v posledním předválečném pětiletí proti pětiletí předchozímu (1904—1908, kdy činil ve vývozu 1046.0 mil. a v dovozu 769.5 mil., aktivum tedy 276.5 mil. rublů, kdežto v l. 1909—1913 činil ve vývozu 1501.4 a v dovozu 1139.6 mil., aktivum tedy 361.8 mil. rublů). Převažoval obchod přes evropskou hranici, přes hranici asijskou a finskou šla jen asi $\frac{1}{10}$ vývozu a jen nanejvýš $\frac{1}{10}$ dovozu. Ve vývozu převládaly potraviny (asi 60% celkového vývozu), suroviny a polotovary (asi $\frac{1}{3}$ vývozu) a jen asi 4—5% tovary, v dovozu činily naopak tovary asi 30%, potraviny 18—20%, suroviny a polotovary asi 50% hodnoty. Ve vývozu z Ruska stály v čele Německo, Anglie a Holandsko (úhrnem 61.6% celkového vývozu), v přívozu Ruska opět Německo a Anglie (úhrnem 56.8% celkového dovozu).

§ 17. Obchodní politika Americké Unie.

V Americe byly až do sedmileté války Francie a Anglie rovnocennými soupeři. Vítězství Anglie, které jí zjednal Kanada, znamenalo zároveň vítězství svobodnějších kolonií anglických se samosprávou — toliko ve vnější politice obchodní byly anglické osady od navigační akty závisly na zemi mateřské — s náboženskou svobodou a s pokročilejším rozvojem hospodářským a duševním nad koloniemi francouzskými, po vzoru kontinentu dle feudální soustavy zařízenými a na př. i usazování huguenotů zakazujícími.

Když však Anglie hodlala svou koloniální soustavu utužiti, osobujíc si právo koloniím k úhradě nákladné války oné sama